

Leah Thy's

**'De rollen
van mijn leven,**

opgetekend door
Jasper Van Biesen

Lannoo

Inhoud

6
Proloog

10
1 Dochter

30
2 Zus

44
**3 Docent,
regisseur en
actrice**

100

**4 Overwinnaar
in Engeland**

136

5 Marlene

156

6 Marianne

198

7 Echtgenote

234

**8 Leah, vrouw
achter de
personages**

252

Epiloog

Proloog

Waarom zou je een biografie uitgeven? Het idee leek me nogal exhibitionistisch. Plaats je jezelf dan niet te veel in het middelpunt van de aandacht, zodat iedereen alles over je weet? Dat is niet mijn bedoeling.

Het begon een paar jaar geleden met een brief van de uitgeverij en van een zekere Jasper Van Biesen, die ik niet kende. *Nee, ik ga het absoluut niet doen*, dacht ik bij het lezen van hun vraag. Na heel lang uitstellen stemde ik toch toe. Niksvermoedend begon ik van alles over mijn leven te vertellen – de vreugde, de pijn, de teleurstellingen, het gepieker en gepeins, het gefilosofeer – zonder te weten wat het allemaal teweeg zou brengen. Een boek, zo blijkt, maar ook, Jasper, een heel bijzondere vriendschap.

‘Het geheugen is niet altijd betrouwbaar, maar het is onze enige gids.’ Mijn echtgenoot Jos schreef het in een van zijn dichtbundels. Hij heeft gelijk. Ik probeer me gebeurtenissen uit mijn leven te herinneren, maar misschien is het helemaal niet zo gegaan als ik denk. Het geheugen vervormt onze herinneringen. Toch is dat het enige houvast dat we hebben. We kunnen er volkomen van overtuigd zijn hoe iets verlopen is, terwijl een ander datzelfde moment compleet anders heeft ervaren. Voorzichtigheid is dus geboden.

Ik weet zeker dat ik bij het laten optekenen van mijn leven momenten en mensen ben vergeten die belangrijk waren. Mensen aan wie ik had moeten denken. Lieve lezer, vergeef het me alvast, want ik weet dat het zo zal zijn. Niet uit moedwil, maar door mijn geheugen dat het laat afweten.

Het gekke is dat als je over je leven begint na te denken, er ineens allerlei gebeurtenissen naar boven komen die je vergeten was. Sommige momenten in mijn leven heb ik pas veel later

leren waarderen of begrijpen. Die momenten herbeleven laat je met verwondering naar je eigen leven kijken. Het is wonderlijk hoeveel je opnieuw over jezelf te weten komt. Door dit boek heb ik mezelf weer een beetje beter leren kennen. Zoals Joost van den Vondel al zei: de wereld is een schouwtoneel, elk speelt zijn rol en krijgt zijn deel.

Dit boek heet *De rollen van mijn leven*. Soms gewild, soms ongewild speel je in je leven veel verschillende rollen. Een mensenleven bestaat uit het spelen van rollen, of je nu actrice bent of Jan met de pet. Welke rol je speelt, hangt af van wat je meemaakt en wie je ontmoet. Ik heb nagedacht over welke rollen mijn leven hebben bepaald: dochter, zus, actrice... Sommige zijn interessant, andere minder, maar ze maken allemaal deel uit van mijn leven. Ze hebben me nu eenmaal gevormd tot wie ik ben.

Mijn leven bevat geen grote geheimen. Wel vind ik dat het bij momenten spannend was, of op zijn minst erg druk. Toch zal wie mijn boek leest tot de conclusie komen dat ik ‘maar’ gewoon een meisje uit Limburg ben, dat verzeild is geraakt in het leven dat ik geleid heb. *Ons Leah'tje, de dochter van ma en pa*.

Aan zij die dit boek lezen wil ik zeggen: neem uit elke rol mee wat jou kan inspireren. Blijf durven, zoals blijkt uit de rollen van mijn leven.

Liefs,
Leah

Dochter

‘Is het tweede kind de verliezer?’

Ik mocht niet te laat komen, ik moest en zou op tijd komen. Mijn eigen allereerste herinnering uit mijn kinderjaren gaat over het belang van één bepaald moment. Een moment waarop ik absoluut niet te laat mocht komen. Nee, dat kon niet, het was uitgesloten. Ik moest en zou op tijd in de parochiezaal zijn om mee te spelen in het toneeltje van mijn kleuterschool. Dat staat in mijn geheugen gegrift. Jawel, mijn allereerste voorstelling. Zou ik het toen al geweten hebben?

Ik moet een jaar of vier zijn geweest, zeker niet veel ouder. Het was een zonnige dag in Zonhoven en we waren met de fiets op pad. Mijn twee jaar oudere zus Germaine reed voorop, gevolgd door mijn moeder, en ik zat achterop bij mijn vader. We waren onderweg naar een nicht van mijn moeder, die in Waterschei bij Genk een *crèmerie* had. Leuk, zou je denken, maar ik wilde daar helemaal niet naartoe. *Ah nee*, ik was bang om 's avonds te laat te komen op school.

Ik kon nog niet kloklezen en wist dus niet hoeveel tijd er nog was. Om van mijn gezeur af te zijn, kreeg ik het ene na het andere ijsje. Maar ik wilde ze niet! Door het warme weer vielen de op mijn hoorntje geschepte bolletjes een voor een op de grond. Het kon me niks schelen, ik wilde geen ijs meer, ik moest naar de parochiezaal om te gaan optreden. Te laat komen zou een absolute ramp zijn. O, wat was ik zenuwachtig! Natuurlijk brachten mijn ouders mij op tijd naar de zaal, maar op *ice cream* ben ik nooit verlekkerd geweest. Nog altijd niet trouwens.

Dat moment is mij altijd bijgebleven. Herinneringen die nog verder teruggaan in de tijd heb ik niet. Ik was natuurlijk ontzettend jong, maar het heeft ook te maken met wat zich toen in ons gezin afspeelde. In mijn eerste levensjaren was mijn oudste

zus zwaar ziek, en omdat er volop aan ons huis gebouwd werd, woonden we in bij de zus van mijn moeder. Er zal niet veel naar mij omgekeken zijn, daar was geen tijd voor. Mijn tante had tenslotte zelf vier kinderen om voor te zorgen.

Nu weet ik dat het gejaagde gevoel toen in Waterschei eigenlijk niks met die voorstelling te maken had, maar wel met het plichtsbesef dat ik altijd heb gehad. Ik moest daar aanwezig zijn, ze hadden mij nodig om voor die groep kinderen te staan. We speelden een concertje na voor onze ouders, en ik moest de dirigent zijn. *Zonder mij kunnen ze nooit beginnen*, dacht ik. Daarom voelde ik die grote angst om te laat te komen, iets wat mij wel vaker overmant.

Ik kom dan ook zelden of nooit te laat en kan er ook niet tegen als anderen te laat komen. Uiteraard kan er eens iets aan de hand zijn, maar in de meeste gevallen ben ik van het principe: afgesproken is afgesproken. Terwijl mijn zus Germaine *d'office* te laat kwam, want zij had een totaal ander tijdsbesef dan ik. Op een keer kwam ze samen met mijn moeder naar een toneelstuk kijken dat ik in Engeland regisseerde, *A Christmas Carol* van Charles Dickens. De voorstelling begon om halfacht in Londen in het mooie Sadler's Wells Theatre. Ons Germaine vond dat er nog tijd genoeg was om met hun tweetjes lekker iets te gaan eten. Mijn voorstelling begon: geen zus, geen moeder. Ik moest aan het zaalpersoneel gaan vragen om hen *please* nog binnen te laten, want volgens de regels van het theater mocht dat eigenlijk niet. Toen ze arriveerden, waren we al bijna bij de pauze aanbeland. 'O, ik wist niet dat het al om halfacht begon', zei Germaine doodleuk. Van die toeren maakte je met haar mee.

Nu, ruim zeventig jaar later, kan ik beter uitleggen waarom ik het zo moeilijk heb met te laat komen. De in Bulgarije geboren schrijver Elias Canetti, die in 1981 de Nobelprijs voor Literatuur won, heeft er een interessant boek over geschreven: *Crowds and Power (Massa en macht)*. Hij analyseert macht op alle mogelijke manieren en spreekt over te laat komen als een soort machtsmisbruik. Wie tijd neemt, neemt macht. Want wie te laat komt, heeft jou, de persoon die wacht, op dat moment in zijn of haar macht. Denk er eens over na: zet duizenden mensen in een concertzaal met vooraan een groot orkest. Van alle aanwezigen heeft maar één man alle *power*: de dirigent die alles vasthoudt. Dat soort kennis heeft me altijd mateloos geboeid.

Een historisch jaar

Als ik vertel over mijn kindertijd, brengt het me in één klap terug naar Zonhoven. Ik spreek nog perfect Limburgs, ik spreek zelfs beter dialect dan inwijkelingen die in Limburg wonen. Omdat ik heel mijn leven met taal bezig ben geweest, kan ik gewoon goed switchen.

Ik kom uit een landelijk dorp met niet veel meer dan open velden... en een nonnenklooster. Daar vierden we elk jaar op 4 december Sint-Barbara, de patroonheilige van de mijnwerkers. Ik weet niet waarom, maar wij hadden genoeg aan een stapel brandende autobanden en hout, waar we omheen dansten. Halloween is er niks tegen.

Het was een stukje Limburg waar je zorgeloos met je *fietske* overal naartoe kon rijden, zonder veel auto's tegen te komen.

Soms rijd ik nog eens terug naar daar en moet ik opletten dat ik niet verdwaal. *Ben ik nu zo fout, is het hier dat ik rondgefietst heb*, denk ik dan. De straten zijn volgebouwd met prachtige huizen, waardoor ik de buurt niet goed meer herken. Wij hadden geen overburen, maar er lag wel een gracht recht tegenover mijn ouderlijk huis. Daar probeerde ik samen met een paar buurmeisjes mijn eerste sigaret uit. Verschrikkelijk slecht vond ik het! Al ben ik nog van gedachten veranderd, want jaren later ben ik toch nog beginnen roken.

Toen ik op de wereld kwam, kostte – volgens mijn moeder – bij ons in het dorp een *simpel* ei twaalf Belgische frank, wat in die tijd héél duur was. Dat heeft uiteraard alles te maken met de naoorlogse periode waarin ik geboren ben. Want ik, Lea(h) Thys, met als mooie tweede voornaam Amelia, werd geboren op 17 mei 1945, wat je een historisch jaar mag noemen. Hoe je het ook draait of keert, amper een paar dagen voor mijn geboorte had nazi-Duitsland zich finaal overgegeven aan de geallieerden en kwam er in Europa een einde aan de Tweede Wereldoorlog.

Hoewel ik zelf te jong was om te beseffen in wat voor tijd wij leefden, had de oorlog natuurlijk zijn impact gehad op mijn ouders, vooral op mijn vader. Hij was krijgsgevangene in Bermaringen, een stadsdeel van Blaustein in het zuiden van Duitsland. Hij moest er werken bij een boerenfamilie van wie de zoon meevocht aan het front. Gelukkig zat er geen kwaad in die mensen en zagen ze mijn vader als de vervanger van hun eigen kind. Die familie probeerde ook maar gewoon te overleven. Volgens mij stonden zij niet eens achter het regime van Hitler.

Het voelt raar om het te zeggen, maar mijn vader is ginder heel gelukkig geweest. Onze familie is jarenlang contact blijven

houden met die boerenfamilie. Iedere kerst zat er een kaartje *aus Bermaringen* in de bus. We hebben ooit een foto gevonden met daarop alle krijgsgevangenen uit die regio en mijn vader is de enige die daar breed glimlachend op staat. Mijn zus Germaine en ik hebben die foto vergroot en zijn ermee naar Bermaringen gereden. We wilden die zoon, Hans-Walter, ontmoeten. Mijn vader was toen al overleden en Hans-Walter was dus ook al een man op leeftijd, maar hij heeft ons meegenomen naar alle plaatsen waar pa geweest was.

Voor een andere sterke herinnering aan de oorlog moet ik terugdenken aan een vriendinnetje van mij. Mijn grootmoeder en haar nicht hielden in een compleet vervallen boerderij Antwerpse Joden verborgen. De kinderen van dat Joodse gezin waren door de onderpastoor als katholieken ingeschreven, ter bescherming. Mijn ouders raakten bevriend met het gezin en de oudste dochter werd mijn speelkameraadje. Zij speelde altijd mijn mama en ik was haar kindje. Pas toen ik wat ouder was, ving ik vreselijke verhalen op over wat die hele familie meegemaakt had, hoe de grootmoeder overleden was in Auschwitz. Zelfs na de oorlog kon ik bij momenten hun angst voelen. De oorlog was geen groot gespreksonderwerp bij ons thuis, maar bij mijn familie moest je een tijdlang niet afkomen met iets wat Duits was. Als je naar het zuiden op vakantie ging bijvoorbeeld, reed je het best niet door Duitsland, zeiden ze. Mijn ouders gingen weleens op vakantie naar het Zwarte Woud, maar dat was veertig jaar later.

EEN
BLIK
IN
HET
LEVEN
VAN

Leah Thys

01 ↑ Mijn eerste communie

02 → Hier moet ik
een jaar of 12
geweest zijn

03 ↓ Samen met onze ouders

04 ↑ Links mijn zus Germaine en ik

05 → Onderweg naar de zoo met pa

www.lannoo.com

Registreer u op onze website en we sturen u regelmatig een nieuwsbrief met informatie over nieuwe boeken en met interessante, exclusieve aanbiedingen.

VORMGEVING OMSLAG	Studio Lannoo (Nele Reyniers)	
OMSLAGFOTO	Stephan Vanfleteren	
BEELDVERANTWOORDING	Privé-archief Leah Thys:	© CAA Covent Garden: 29
	1-11, 19, 26, 30-32,	© De Korrekelder: 33-34
	35-37, 40, 42-48, 50,	© KVS: 38
	52-56, 59-62	© Vanessa Ford
	© De ware vrienden	Productions: 39
	(Hasselt): 12	© Milo: 41
	© NTG: 13-16	© Play: 49
	© Theater Arena: 17	© Lieve Blancquart -
	© VRT: 18	Oxfam: 51
	© Loge10: 20-21, 27	© Frank Dejongh: 57-58
	© Lauranne	© Laurane Berkein -
	Cleenwerck: 22	Vlaamse
	© Fakkeltheater vzw: 28	Ouderenraad: 63
	© Luk Monsaert: 23-25	

© Uitgeverij Lannoo nv, Tielt, 2025, Leah Thys en Jasper Van Biesen

ISBN 978 94 014 9311 6

D/2025/45/341

NUR 672

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Tekst- en datamining van (delen van) deze uitgave zijn uitdrukkelijk niet toegestaan.